

**R. P. Fr. Ioannis Poncii, Corcagia-Hiberni, Ordinis Ff.
Minorvm, Sacrae Theologiae Lectoris Ivbilati, Olim in
Collegio Romano S. Isidori Primarij Professoris;
Philosophiae Ad Mentem Scoti Cursus Integer**

Poncius, Joannes

Lugduni, 1659

5. Vtrum ex propositionibus contradictoriis de futuro contingenti, altera sit
determinare vera altera falsa.
-

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95688](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95688)

Verum enunciatio sit una simplex qualitas.

Sensus difficultatis.

31. **N**on est dubium quin prius apprehendamus extrema, quorum vnum prædicamus de altero, quam feramus iudicium de vnione ipsorum: siue apprehendamus ipsa per plures apprehensiones, vt magis communiter solemus facere, siue per vnicam, qua apprehenderemus illa per modum vnius, quod probabilißimum est posse fieri, siue fiat ordinarie, siue non fiat. Sed controuersia est, vtrum quando dicimus in mente: homo est albus, iudicatiue, præter simplices apprehensiones hominis & albedinis vnionisque ipsorum, siue plures sint, siue vna, inueniantur plures alij actus, ex quibus ipsum iudicium formaliter componatur, & integretur, an vero solum requiratur, & sufficiat vnus alius actus, præter istas apprehensiones; si enim requirantur plures actus, tum enunciatio non erit vna simplex qualitas, sed vna qualitas composita; si autem sufficiat vnus, enunciatio erit qualitas simplex.

CONCLUSIO.

Enunciatio est vna simplex qualitas.

Enunciatio est vna simplex qualitas. Est communis. *Probari solet*, quia si requirerentur plures actus, vnus haberet pro obiecto subiectum, alter prædicatum, & alter copulam; sed hoc supposito non posset iudicium facile distinguui à simplici apprehensione composita respiciente eadem obiecta: ergo non debet dici iudicium componi ex pluribus actibus.

Hæc probatio non placet, quia eadem ratione apprehensio vna simplex istorum trium obiectorum non posset distinguui à iudicio: & certe omnino non videtur posse apprehendi vnio, seu identitas prædicati, & subiecti, quin eadem apprehensione apprehendatur subiectum, & prædicatum; & hoc non obstante iudicium, quod fertur de illa vnione seu identitate, est distincta rationis ab apprehensione eiusdem.

32. *Probat ergo melius*, quia sine necessitate multiplicarentur actus, cum vnus sufficeret; nec vllum est iudicium siue rationis, siue experientie, quo colligatur dari in iudicio plures actus: ergo frustra; & sine necessitate multiplicarentur.

Obiicies primo: Vnio subiecti, & prædicati non potest concipi, nisi per modum relationis: ergo non potest intelligi, quin intelligantur extrema: ergo qui iudicat dari talem vnionem inter prædicatum & subiectum, debet habere actum, qui tendat in vnionem, & in extrema: sed vnus actus ad hoc non sufficit: ergo debet habere plures.

Respondeo negando subsumptum, vnus enim actus sufficit ad tendendum in vnionem directe, & primario, & in extrema ipsius indirecte, & secundario, quidquid sit verum sufficeret ad tendendum in omnia illa simul æque primario, & directe.

33. *Obiicies secundo*. Enunciatio vocalis componitur ex variis partibus: ergo & mentalis, quæ correspondet ipsi.

Respondeo negando consequentiam: & certe si obiecto hæc valeret, probaret quod conceptus seu cognitio ipsius subiecti solius esset composita; quia terminus vocalis correspondens ipsi est compositus.

Obiicies tertio: Extrema enunciationis possunt esse opposita, vt in hac enunciatione: homo est lapis, vel homo non est lapis: ergo non potest vnus actus simplex tendere in illa.

Respondeo distinguendo consequens; directe, transeat, indirecte nego. Namque iudicium directe versatur circa vnionem, eam negando, vel affirmando, indirecte verò in extrema.

Obiicies quarto: In hoc distinguitur prima operatio intellectus, quæ est apprehensio, à secunda, quæ est iudicium, quod prima non componatur ex pluribus actibus, secunda vero componatur: ergo.

Respondeo negando antecedens: sed in hoc potius distinguatur, quod prima operatio vt sic, non necessariò præsupponat aliam operationem intellectus, secunda verò ne-

cessariò præsupponat primam, & etiam quod per primam tantum apprehendamus sine indicio, per secundam iudicemus, quod apprehendimus, esse ita, vel non. Hic agi solet de diuisionibus propositionum, sed quod necessarium est diximus in Summulis.

QVÆSTIO V.

Verum ex propositionibus contradictoriis de futuro contingenti, altera sit determinate vera, altera falsa.

34. **P**ropositio de futuro contingenti est propositio, qua affirmatur vel negatur aliquid futurum, quod posset esse, vel non esse, vel cuius causa libere ipsum producit, vel non producit, vt *Petrus sedebit cras*, *Petrus non sedebit cras*. Difficultas igitur est, vtrum ex duabus huiusmodi propositionibus contradictoriis, vna aliqua determinata sit vera, ita vt aliquis posset vere dicere: hæc determinata propositio est vera, & altera propositio ipsi opposita contradictoria est falsa.

Ad euitandam autem æquiuocationem, quæ posset hic accidere, *Aduertendum est* aliquid determinate esse futurum, posse multis modis intelligi; *primò* intelligi potest quod sit ita futurum, vt habeat aliquam causam determinatam & necessitatē ad sui productionem ita, vt talis causa non possit oppositum producere pro illo instanti vel tempore, quo dicitur futurum: & sic potest dici, quod calor ab igne est determinate futurus, pro quocumque instanti vel tempore applicabitur sufficienter ad passum aliquod capax caloris. Non agitur autem in præsentī de propositionibus, quæ asserunt aliquid determinate esse futurum in hoc sensu. *Secundò* potest intelligi per aliquid determinate esse futurum, quod ita sit futurum infallibiliter ab aliqua causa, vt non fiet oppositum eius, quamuis causa non sit determinata, aut necessitata ad ipsum ponendum, vel non ponendum: & de propositionibus, quæ asserunt aliquid futurum in hoc sensu agitur in præsentiarum.

CONCLUSIO.

Ex propositionibus de futuro contingenti aliqua est determinate vera, alia falsa. Ita tenet *Doctor* in 1. dist. 3. quæst. 1. *D. Bonanemura* in 1. d. 38. art. 3. q. 1. quos communiter sequuntur omnes fere contra quosdam antiquos & *Fonsecam* lib. 4. *Metaphys.*

Probat, quia aliquid esse determinate futurum, est esse ita absolute, vt possit vere dici de eo absolute & simpliciter, hoc est futurum: sed ex propositionibus contradictoriis de futuro contingenti de alterutra potest dici vere absolute & simpliciter, est futura, verbi gratia ex his duabus: *Petrus est futurus*; *Petrus non est futurus*: potest vere dici absolute, quod Petrus est futurus, aut potest vere dici simpliciter, quod non sit futurus; alias propositiones contradictoriæ essent simul falsæ; si enim neutra ex illis est simpliciter vera, vtraque est simpliciter falsa.

Probat *secundò*, quia de fide est quod Deus cognoscat omne illud, quod futurum est, à quacumque causa futurum est, & quod ipse possit dicere & reuelare hominibus, sicut reuelauit sapissime vt patet ex Scriptura mille locis, quod aliquid determinatum esset futurum à causa libera: ergo, propositio, quæ assereret illud determinatum esse futurum, esset vera, & opposita contradictorie esset falsa. Patet consequentia, quia propositio est vera, quæ est conformis suo obiecto, illa autem propositio esset conformis suo subiecto: ergo esset vera.

Confirmatur, quia de fide est Antichristum esse futurum infallibiliter: ergo propositio asserens Antichristum esse futurum est vera determinate: sed illa est propositio de futuro contingenti: ergo &c.

36. *Obiicies Philosophum*, qui ait propositiones de futuro contingenti, neque esse determinate veras, neque determinate falsas.

Respondeo eū nihil aliud velle, nisi quod neutra ex illis sit determinate vera aut falsa, ita vt determinatio illa proveniat ex eo, quod causa sit determinata ad dandum illis illam veritatem aut falsitatem, sicut contingit in propositionibus futuris non contingentiibus, vel certe quod non sint

Multitudo potest aliquid esse determinate futurum.

Ex propositionibus contradictoriis de futuro contingenti aliqua est determinate vera, alia falsa.

sint determinate veræ vel falsæ quoad nos, quandoquidem non possumus scire, quanam ex illis esset determinate vera vel falsa; ratione enim huius nostræ ignorantie de illis, respectu nostri possunt dici non esse determinate veræ, nec determinate falsæ: quod si aliud intenderit, non est eius authoritati credendum in hac re.

Obiicies secundo: si hæc propositio est determinate vera, Petrus peccabit: ergo Petrus necessario peccabit. *Respondeo* negando consequentiam, quia ut illa propositio sit determinate vera, sufficit quod peccabit, siue necessario peccet siue libere.

Dices, ut illa propositio sit vera determinate, oppositum non potest fieri, & consequenter causa debet esse determinata ad obiectum eius ponendum.

Respondeo distinguendo antecedens: in sensu composito fututionis, concedo antecedens; absolute & simpliciter nego antecedens & consequentiam.

37. Obiicies tertio: si propositio illa sit determinate vera, debet eius obiectum esse determinate futurum: sed hoc est falsum: ergo. Probatur minor primò, quia non potest assignari, à quo haberet esse futurum determinate. Secundo, quia si Deus videret illud obiectum futurum, eius oppositum non posset fieri, aliàs enim scientia Dei posset falli; quandoquidem si oppositum istius fieret, scientia Dei falleretur: ergo si posset fieri, scientia Dei posset falli.

Respondeo negando minorem, ad cuius primam probationem *Respondeo* modo breuiter (nam exacta resolutio pertinet ad Theologiam & ibi tractatur) illud, à quo res habet esse futurum, esse vel causam primam se sola, vel causam primam simul cum causa secunda. Nec refert quod causa secunda non existat actu pro omni tempore, pro quo verum est dicere, quod illud sit futurum, sed sufficit, quod tum existet quando ponetur illa res in esse actualis existentie.

Ad secundam probationem Respondeo distinguendo sequelam antecedentis: eius oppositum non posset fieri simpliciter; nego antecedens: secundum quid & ex hypothese fututionis suæ ac scientiæ Dei de illa fututione, concedo antecedens. Ad probationem antecedentis dico, quod ex eo quod oppositum eius posset fieri simpliciter, nec falleretur, nec posset falli scientia Dei, sed falleretur si oppositum eius fieret; & posset falli, si posset oppositum eius fieri ex suppositione fututionis. Cuius ratio est, quod non possit falli scientia Dei, nisi obiectum aliter sit, aut possit esse quam per scientiam videtur: ita autem obiectum futurum videtur futurum per scientiam Dei, ut videat ipsum posse non esse futurum simpliciter, non vero posse non esse futurum ex hypothese fututionis, unde cum nihil sequatur ex determinata veritate propositionis de futuro contingenti, quam quod obiectum sit ita futurum, ut non possit non esse futurum ex suppositione fututionis, licet absolute possit non esse futurum, sequitur, nihil sequi contra infallibilitatem scientiæ Dei ex doctrina tradita, aut conclusione.

Obiicies quarto: ex suppositione quod Deus videat Petrum sessurum pro instanti A. absurdum esset quod non sederet pro illo instanti: ergo non est possibile ut non sedeat & consequenter tolleretur libertas pro illo instanti. Probatur consequentia prima, quia ex possibili posito in esse, non sequitur aliquid absurdum.

Respondeo negando consequentiam, & distinguo eius probationem: ex possibili posito in esse non sequitur absurdum, absolute & simpliciter, concedo; ex hypothese & secundum quid, nego: hoc est, si non fieret aliqua hypothese alicuius incompatibilis cum possibili posito in esse, ex possibili posito in esse non sequeretur aliquid absurdum, concedo: si fieret aliqua talis hypothese, nego.

Dices: ergo saltem ex hypothese quod deus videat Petrum sessurum pro instanti A. non potest non sedere, quamuis simpliciter.

Respondeo concedendo sequelam, nec hoc est vilo modo inconueniens, ut melius videbitur ex dicendis l. 2. *Physicorum*, & in Theologia.

DISPUTATIO XX,

QUÆ EST VNICA,

IN DVOS LIBROS PRIORVM.

QVATVOR libros composuit Philosophus, in quibus agit de analysi seu resolutione syllogismi ut sic, & demonstrationis in sua principia, ostendendo quænam principia requirantur ad ipsa, nihil enim aliud est resolutio syllogismi in sua principia, quam assignatio seu ostensio principiorum eius.

Primos duos vocauit de *Priori Analysis* seu resolutione, qui agunt de resolutione syllogismi, ut sic, qui est prior Demonstratione, sicut animal est prius homine. Alios duos vocauit de *Posteriori Analysis* seu resolutione, qui agunt de resolutione demonstrationis, quæ est posterior natura, quam syllogismus ut sic. Quia vero in summis maximam & præcipuam horum librorum partem explicuimus, hic pauca tractanda restant.

QVÆSTIO I.

Verum eodem actu, quo intellectus assentitur conclusioni, assentiat etiam præmissis.

2. Certum est quem posse assentiri cuilibet ex præmissis seorsim sine eo, quod assentiat conclusioni; sed & certum etiam videtur posse quem assentiri præmissis coordinatis inter se syllogistice, quin assentiat conclusioni, verbi gratia, quando aut non proponeretur expresse ipsa conclusio, aut si proponeretur non constaret de bonitate illationis; unde sequitur non eodem actu semper, quo quis assentitur præmissis, ipsum assentiri conclusioni. Sed quia, quando quis assentitur conclusioni ob præmissas actualiter propositas, dum assentitur conclusioni, assentitur etiam præmissis, difficultas est, an eodem actu quo assentitur conclusioni, assentiat etiam præmissis.

Prima sententia est eodem actu quo assentitur quis conclusioni, cum assentiri etiam præmissis ita, ut iudicet præmissas esse veras eodem actu, quo iudicat conclusionem esse veram. Hæc tribuitur *Occamo quæst. 3. Prologi, Gabrieli quæst. 8 & Durando 2. dist. 3. quæst. 13.*

Secunda sententia negat, eodem actu quem assentiri conclusioni, & præmissis. Ita *Ariminensis quæst. 3. Prol. art. 1. conclusionem 2. Aueris quæst. 2. 4. sect. 1. & alij.*

Tertia sententia docet, eodem actu, quo quis assentitur conclusioni, cum assentiri etiam præmissis, sed non eodem tamen modo; nam per illum actum assentitur conclusioni ut quod, præmissis vero ut quo: & in hoc distinguitur hæc sententia à prima sententia, quæ videtur asserere, quod eodem actu quis assentiat & conclusioni ut quod, & præmissis etiam ut quod. Hanc tenet *D. Thomas 1. 2. quæst. 8. art. 3. Vallius hic disp. 2. q. 5. Fonseca 5. Met. 1. quæst. 4. Amicus hic disp. 2. quæst. 5. qui plures alios citat.*

CONCLUSIO

3. Assensu conclusionis non assentimur actu præmissis, nec ut quo, nec ut quod, proprie loquendo. Hæc est secundæ sententiæ contra primam & tertiam.

Probatur primò experientia, quia non aduertimus nos assentiri præmissis per illum ipsum actum conclusionis. *Probatur secundò*, quia dum assentimur conclusioni propter præmissas, habemus alium actum quo assentimur præmissis: ergo non est necessarium ut assentiamur præmissis per assensum conclusionis. *Probatur tertio*, quia non videtur eodem actu posse nos affirmare & negare, opinari probabiliter, & cognoscere certo: sed id deberet fieri, si eodem actu assentiremur conclusioni & præmissis, quia una ex præmissis potest esse affirmatiua, & altera negatiua.

Assensu conclusionis non assentimur præmissis proprie loquendo, nec ut quod, nec ut quo.